

ks. Jan D. Szczurek¹

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Chrystus – Król Miłosierdzia

Formą kultu miłosierdzia Bożego, obok kultu obrazu Jezusa Miłosiernego („Jezu, ufam Tobie”), jest kult Króla Miłosierdzia, głoszony przez Apostolską Grupę Miłosierdzia Bożego². Tytuł chrystologiczny „Król Miłosierdzia” występuje w *Dzienniczku św. Siostry Faustyny* (n. 3, 83, 88, 367, 371, 378)³. W związku z różnorodnością opinii na temat rozumienia tego tytułu powstaje pytanie o jego teologicznie poprawną wykładnię i o stosunek kultu Króla Miłosierdzia do kultu Jezusa Miłosiernego.

Po rozważeniu różnych argumentów teologicznych nasuwa się następująca odpowiedź: tytuł chrystologiczny „Król Miłosierdzia” zasadni-

¹ Ks. prof. dr hab. Jan D. Szczurek, prezbiter archidiecezji krakowskiej, profesor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, wykładowca teologii dogmatycznej, w latach dziekan 2003–2006 prodziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, w latach 2006–2012 dziekan tegoż wydziału. Kierownik Katedry Teologii Dogmatycznej i dyrektor Instytutu Teologii Dogmatycznej na tym wydziale. Obszar badań: teologia dogmatyczna, głównie teologia trynitarna, ze szczególnym uwzględnieniem teologii Boga Ojca, oraz teologia kapłaństwa i nauka o stworzeniu. Najważniejsze publikacje: *Trójjedyny. Traktat o Bogu w Trójcy Świętej jedynym*, Kraków 2003, wyd. 2; *Bóg Ojciec w tajemnicy Trójcy Świętej*, Kraków 2003; *Opatrzność Boża i jej zbawcza celowość*, Kraków 2013.

² Apostolska Grupa Miłosierdzia Bożego działa od ponad 11 lat w ramach Apostolskiego Ruchu Bożego Miłosierdzia przy Bazylice św. Michała Archaniola i św. Stanisława BM na Skałce w Krakowie.

³ M. F. Kowalska, *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Warszawa 1995, s. 23, 49, 50, 136, 138, 140 (dalej: Dz.).

czo nie budzi wątpliwości co do jego poprawności teologicznej, przede wszystkim dlatego, że formalnie jest analogiczny do określenia jak „Ojciec miłosierdzia” (2 Kor 1, 3), użytego w odniesieniu do Boga Ojca w kanonie Piątej modlitwy eucharystycznej (po przeistoczeniu) czy „Matka miłosierdzia” występującego w modlitwie *Witaj Królowo, Matko miłosierdzia*. Za formalnie analogiczne wyrażenie można również uznać biblijny tytuł „Pan szabat”, którego sam Chrystus użył w stosunku do siebie (Mt 12, 8; por. Mk 2, 28; Łk 6, 5). Zatem interpretacja tytułu „Król Miłosierdzia” powinna się zatem dokonywać w kluczu wspomnianych określeń.

Aspekt formalny tytułu „Król Miłosierdzia”

Najpierw trzeba zwrócić uwagę na pisownię omawianego tytułu. W różnych tekstach religijnych występuje pisownia drugiego członu zarówno z małej, jak i dużej litery: „Król miłosierdzia” i „Król Miłosierdzia”. Z punktu widzenia ortografii polskiej wyrażenie takie należy do tzw. peryfraz, czyli wielowyzrazowych nazw omownych, o czym mówią *Zasady pisowni słownictwa religijnego*⁴. Według nich „ich pisownia jest zróżnicowana i chwiejna [...]. Można zauważyć, że wielkie litery są stosowane w peryfrazach o zatartej strukturze, pełniących funkcję w większym stopniu nominatywną niż opisową”⁵. Wyrażenie „Król Miłosierdzia” zwykle określa Jezusa Chrystusa i w ten sposób odnosi się ono do desygna-tu, którego nazwę piszemy dużą literą, dlatego też proponuje się pisownię obu członów z dużej litery⁶. To jednak sprawia, że jego wewnętrzna struktura znaczeniowa staje się mniej wyraźna. W związku z powyższym dla podkreślenia treści omawianej peryfrazy należałoby jej drugi człon pisać z małej litery. Wówczas może ona być interpretowana analogicznie do członu „szabat” w tytule (peryfrazie) „Pan szabat”.

W tym kontekście warto przypomnieć, że w stwierdzeniu „Syn człowieczy jest Panem szabat” (Mt 12, 8) Pan Jezus potwierdza „swą władzę

⁴ *Zasady pisowni słownictwa religijnego*, red. R. Przybylska, W. Przychyna, Tarnów 2005, s. 52.

⁵ *Zasady pisowni słownictwa religijnego*, dz. cyt., s. 31.

⁶ Por. *Zasady pisowni słownictwa religijnego*, dz. cyt., s. 32.

suwerenną na instytucjami danymi Izraelowi przez Boga za potwierdzeniem Mojżesza”⁷. W *Międzynarodowym komentarzu do Pisma Świętego* do tego miejsca czytamy, że „Jezus zwraca uwagę, że królestwo Boże, do którego ma wejść cały lud Boży, jest «czymś większym niż świątynia» i teraz zajmuje jej miejsce. Ci, którzy mają w sercu miłość Bożą (Iz 51, 7), wiedzą, jak litować się i współczuć nawet w szabat (por. Iz 56, 1n)⁸. W innym miejscu tego komentarza do tekstu paralelnego w Ewangelii według św. Łukasza (Łk 6, 5) czytamy ponadto, że „Jezus powiedział, że jest większy od Dawida”⁹. Innymi słowy oznacza to przypisanie nowemu Ludowi Bożemu cech właściwych Chrystusowi.

Treść teologiczna tytułu „Król Miłosierdzia”

Biorąc pod uwagę wspomnianą analogię oraz dane objawienia Bożego na temat miłosierdzia Bożego i królowania Chrystusa, treść teologiczna peryfrazy „Król Miłosierdzia” byłaby następująca. Ofiarując siebie samego na ołtarzu krzyża, Chrystus ustanawia królestwo, które nie jest z tego świata (J 18, 36). Jest to „wieczne i powszechne królestwo: królestwo prawdy i życia, królestwo świętości i łaski, królestwo sprawiedliwości, miłości i pokoju”¹⁰. Motywem jego ustanowienia jest miłosierdzie, ponieważ „Bóg nie posłał swego Syna na świat po to, aby świat potępił, ale po to, by świat został przez Niego zbawiony” (J 3, 17). On przez swoją mękę, śmierć i zmartwychwstanie „uwolnił nas spod władzy ciemności i przeniósł do królestwa swego umiłowanego Syna” (Kol 1, 13). Warunkiem wejścia do Jego królestwa jest uznanie przez człowieka swej grzeszności, ponieważ „jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha, nie

⁷ Komentarz w Biblii Tysiąclecia (wyd. IV) *ad locum*.

⁸ A. Leske, *Ewangelia według św. Mateusza*, przekł. B. Widła, Warszawa 2000, s. 1171 (Międzynarodowy Komentarz do Pisma Świętego. Komentarz Katolicki i Ekumeniczny na XXI Wiek).

⁹ S. O. Abogunrin, *Ewangelia według św. Łukasza*, przekł. M. Kulikowska, Warszawa 2000, s. 1256 (Międzynarodowy Komentarz do Pisma Świętego. Komentarz Katolicki i Ekumeniczny na XXI Wiek).

¹⁰ *Prefacja o Jezusie Chrystusie, Królu Wszechświata*, [w:] *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 2010, wyd. 2 poszerzone, s. 66*.

może wejść do królestwa Bożego” (J 3, 5), oraz pełnienie czynów miłosierdzia: „Pójdźcie, błogosławieni Ojca mego, weźcie w posiadanie królestwo [...]. Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25, 34. 40). Tego, kto nie pełni czynów miłosierdzia, czeka surowy sąd Króla: „Idźcie precz ode Mnie, przekłęci [...]. Wszystko, czego nie uczyniliście jednemu z tych najmniejszych, tegoście i Mnie nie uczynili” (Mt 25, 41. 45; por. Ga 5, 21). Z Mateuszowego opisu sądu ostatecznego, będącego wyrazem objawienia publicznego, niedwuznacznie wynika, że osądzający ludzi król jest Królem miłosierdzia dla czyniących miłosierdzie, zaś Królem sprawiedliwości – dla nieczułych na ludzką niedolę.

Objawienie prywatne, przekazane w *Dzienniczku* (Dz.) św. siostry Faustyny¹¹, nawiązuje do wspomnianego miłosierdzia i sprawiedliwości Chrystusa: „Napisz to: nim przyjdę jako Sędzia sprawiedliwy, przychodzę wpierw jako Król miłosierdzia” (Dz. 83; por. 378; 1146). Prawda o surowości sądu Bożego na końcu czasów jest dla św. Faustyny przynagleniem do szerzenia orędzia o miłosierdziu Bożym (Dz. 635; por. 1225). Sądzeni zaś będziemy z czynów miłosierdzia (Dz. 1157; por. 1317). Jedyнным sposobem uniknięcia takiego sądu jest zanurzenie się w miłosierdziu Zbawiciela (Dz. 1075; por. 1541). Podobnie pełnienie tylko woli Bożej pozwala uniknąć sądu Bożego w chwili śmierci (Dz. 374; por. 660), pozwala mieć nadzieję na sąd „według niezgłębionego miłosierdzia” Bożego, a nie według sprawiedliwości (Dz. 854; por. 1093; 1480). Władza królewska Chrystusa miłosiernego objawia się zatem w sądzie każdego człowieka w oparciu o jego czyny miłosierdzia.

Tytuł „Król Miłosierdzia”, jak widać, pojawia się w *Dzienniczku* wielokrotnie. Na szczególną uwagę zasługuje jednak to miejsce, w którym jest mowa na temat podpisu pod obrazem Jezusa Miłosiernego. Gdy św. Faustyna zapytała, czy na obrazie może być napis „Chrystus, Król Miłosierdzia”, Pan Jezus jej odpowiedział: „Jestem Królem Miłosierdzia”. W ten sposób nawiązał do prawdy o królestwie Bożym, którą głosił w czasie swej publicznej działalności (por. np. J 3, 5), i równocześnie wskazał na swą godność królewską jako wywyższonego Króla – Mesjasza i Pana, przed którym się

¹¹ F. Kowalska, *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, dz. cyt., s. 523.

zegnienie wszelkie kolano (Flp 2, 10n), a także przypomniał jedną z trzech funkcji (*munera*), przy pomocy których zrealizował swe zbawcze dzieło miłosierdzia: funkcja prorocka (nauczycielska), kultyczna (kapłańska) i pasterska (królewska). Jednak wyraźnie nie stwierdził, że wspomniany napis powinien być umieszczony na obrazie, który ma być publicznie wystawiony w pierwszą niedzielę po Wielkanocy (Dz. 88). Natomiast wyraźnie dał św. Faustynie do zrozumienia, że na obrazie „te trzy słowa muszą być uwidocznione. Słowa te są takie: Jezu, ufam Tobie” (Dz. 327). Z tego wynika, jak się wydaje, że królewska godność i władza nie są najważniejsze w obrazie Jezusa Miłosiernego. Najważniejsze jest zaufanie, które On wzbudza jako zmartwychwstały Zwycięzca śmierci.

Królewska godność Jezusa Miłosiernego należy do całości Jego teologicznego „obrazu”, podobnie jak pozostałe wspomniane funkcje. Chrześcijańskie rozumienie godności królewskiej ukształtowało się w oparciu o starotestamentową ideę teokracji, która pozostała aktualną również wtedy, gdy wybrani przez Boga ludzie byli namaszczeni na królów narodu wybranego¹². Bycie królem wiązało się ze szczególnym statusem społecznym (król sprawował najwyższą władzę, był wodzem swojego ludu), a nawet religijnym, przez wieki uważano bowiem, że król pozostaje w szczególnych relacjach z Bogiem (władzę sprawował w imieniu Boga). Dlatego też królowie wykonywali niektóre czynności właściwe Bogu: rządzenie, okazywanie miłosierdzia, wymierzanie sprawiedliwości, zadawanie śmierci, wybawianie, a nawet błogosławienie i przewodniczenie obrzędom religijnym, co z kolei oznaczało pełnienie funkcji kapłańskiej. Król był także gwarantem jedności dla poddanej sobie społeczności. W sprawowaniu swej władzy królowie posługiwali się odpowiednimi atrybutami, takimi jak berło, jabłko, korona i płaszcz królewski¹³.

¹² R. Skrzyniarz, *Król*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 9, red. A. Bednarek, Lublin 2002, kol. 1331n.

¹³ R. Skrzyniarz, *Król*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 9, dz. cyt., kol. 1329 i 1332. Insignia władzy królewskiej (korona, berło, jabłko i płaszcz królewski) w postaci *votum* zostały pobłogosławione przez św. Jana Pawła II 17.11.2004. podczas audiencji dla Grupy Apostolskiej z zamiarem umieszczenia ich przy obrazie Jezusa Miłosiernego w katedrze na Wawelu.

Królewska godność Chrystusa wyraża Jego ludzką władzę nad całym światem w odróżnieniu od boskiej władzy, którą ma dzięki Bożej naturze wspólnej z Ojcem i Duchem Świętym. Podstawą teologiczną kultu Chrystusa Króla jest więc Jego zbawcze dzieło, którego dokonał jako człowiek, a na mocy hipostatycznej jedności będący jednorodnym Synem Ojca. Jego królewska godność stała się treścią wyraźnego wyznania wiary już od IV wieku, kiedy to Sobór Nicejski I (325) stwierdził, że „królestwu Jego nie będzie końca”. Odtąd jest On przedstawiany jako zasiadający na tronie w niebiańskim pałacu i otoczony aniołami stanowiącymi Jego przyboczną straż. Inne wyobrażenia pokazują Go jako rozdającego wieńce zwycięstwa męczennikom. Po zwycięstwie Konstantyna Wielkiego przedstawiano Chrystusa jako zwycięskiego króla i triumfatora, zaś nimb i kula ziemską stały się znakami Jego panowania nad światem¹⁴. W liturgii prawda o królowaniu Chrystusa jest wyrażona przede wszystkim w konkluzjach modlitw, które stwierdzają, że On w „jedności z Ojcem żyje i króluje na wieki wieków”. Wiele hymnów liturgicznych również do tej prawdy nawiązuje¹⁵. Liturgiczne święto Chrystusa Króla zostało ustanowione przez Piusa XI w 1925 roku, aby uczcić i przybliżyć wiernym ideał człowieczeństwa Chrystusa polegający na harmonijnym działaniu według prawa miłości¹⁶. Chrystus jako król jest więc wodzem, przewodnikiem dla współczesnego człowieka, zagubionego w gąszczu „nowoczesnych” idei i wartości.

Królewska godność Jezusa Miłosiernego

Sam obraz Jezusa Miłosiernego nie zawiera elementów ikonograficznych wprost wskazujących na królewską godność Zbawiciela, brak bowiem nawiązania do któregośkolwiek ze wspomnianych wyżej atry-

¹⁴ Por. H. Wegner, *Chrystus Król. Kult. Tytuł*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 3, red. R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1979, kol. 323.

¹⁵ Por. W. Danielski, Z. Weder, *Chrystus Król. Kult. Święto Chrystusa Króla*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 3, dz. cyt., kol. 324.

¹⁶ Por. W. Danielski, Z. Weder, *Chrystus Król. Kult. Święto Chrystusa Króla*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 3, dz. cyt., kol. 325.

butów władzy królewskiej. Elementem pośrednio wskazującym na królewską godność Jezusa Miłosiernego może być jedynie Jego chwalebny stan, w którym jako zmartwychwstały zasiada po prawicy Ojca¹⁷. Jednak w omawianym obrazie nie jest On przedstawiony jako zasiadający, ale raczej jako przychodzący, co może stanowić nawiązanie do Apokalipsy: jako Ten, „Który jest, Który był i Który przychodzi” (Ap 1, 8), albo – jak sugeruje bł. ks. Michał Sopoćko – przyście do apostołów zgromadzonych w wieczerniku w dniu zmartwychwstania, kiedy Pan Jezus ustanowił sakrament pokuty (sakrament miłosierdzia)¹⁸. Podniesiona ręka w geście błogosławieństwa (rozgrzeszania?) wskazuje bardziej na kapłańską niż królewską władzę Zmartwychwstałego, tym bardziej że jest to ręka ze śladem gwoźdźcia, co wiąże ten gest z ofiarą krzyżową. Nazywanie więc Chrystusa „Królem Miłosierdzia” wskazuje nie tyle na Jego najwyższą władzę nad wszelkim stworzeniem, ile na Jego autonomiczne dysponowanie „zasobami” Bożego miłosierdzia wobec wszystkich, którzy go potrzebują i są gotowi je przyjąć, uznając swą grzeszność. Owa „autonomiczność” jest tu szczególnie ważna, dlatego że istnieje niebezpieczeństwo magicznego podejścia do omawianego kultu. Polega ono na przekonaniu, że mechaniczne wypowiedanie formuł wzywających miłosierdzie Boże jest w stanie sprowadzić je na człowieka. Tymczasem Król Miłosierdzia okazuje swoje miłosierdzie tym, którzy Mu ufają, szczerze się nawracają i sami realizują czyny miłosierdzia.

Gdy więc św. Faustyna w swym *Dzienniczku* przypomina, że Chrystus jest królem miłosierdzia, to wskazuje właśnie na to, że będąc prawdziwym człowiekiem, jest równocześnie źródłem Bożego miłosierdzia, że to właśnie On daje „poznać przepaść miłosierdzia” swojego (Dz. 88) i to On kieruje jej duszą (Dz. 3) w dążeniu do doskonałości. Ona usilnie błaga Go jako Króla miłosierdzia o to, aby zniszczył w niej zupełnie jej miłość własną, a rozpałił jej serce ogniem swej najczystszej miłości (Dz. 371). Jako Król ma On przecież taką władzę.

¹⁷ Por. T. D. Łukaszuk, *Teologia świętego obrazu w orędziu błogosławionej Faustyny Kowalskiej*, „Polonia Sacra” 1 (19) 1997, nr 1 (45), s. 139–141.

¹⁸ Por. M. Sopoćko, *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego*, t. 4, Rzym–Paryż–Londyn 1967, s. 66n.

Król Miłosierdzia Dobrym Pasterzem

Treść teologiczną zawartą w tytule „Król Miłosierdzia” przedstawił bł. ks. Michał Sopoćko w swoim rozważaniu zatytułowanym *Dobry Pasterz – Król Miłosierdzia*¹⁹. Łącząc te dwa tytuły „Dobry Pasterz” i „Król Miłosierdzia”, pokazał podstawę, jaką ma ten drugi w objawieniu Bożym. Po przedstawieniu treści związanych z biblijnym tytułem „Dobry Pasterz” bł. Sopoćko zadaje pytanie: „Kto wypatruje owcę zbłąkaną i grzesznikowi przywróci utraconą miłość Boga? Kto ożywi martwy członek Kościoła? Król Miłosierdzia”. I zaraz wyjaśnia: „Jezus Chrystus jako dobry Pasterz jest Królem Miłosierdzia. Założył On wieczne królestwo...”²⁰. Można się zastanawiać, co łączy oba te tytuły. Wyrażają one jedną z trzech zbawczych funkcji, o których była mowa wyżej, mianowicie funkcję przywódczą (funkcję rządzenia) wyrażoną przy pomocy biblijnych obrazów pastorza i króla. Pierwszy obraz jest wzmocniony przymiotnikiem „dobry”, drugi – odniesieniem do „miłosierdzia”. Tym, co je łączy, jest niewątpliwie dobroć i miłość. Tytuły „Dobry Pasterz” i „Król Miłosierdzia” wyrażają więc różne aspekty tej samej, wspomnianej już funkcji Chrystusa (*munus*), która jest ukierunkowana na uświęcenie człowieka uwikłanego w zło. Fundamentalną prawdą o Chrystusie jako Królu Miłosierdzia jest więc to, że nie jest On „Królem nieubłaganej sprawiedliwości i grozy”, ale jest „Królem Miłosierdzia, a to Miłosierdzie jest naczelną zasadą w Jego królestwie”²¹. Akcentując tę zasadę, bł. Sopoćko uświadamia nam, że nie tylko sam Król Miłosierdzia autonomicznie dysponuje zasobami Bożego miłosierdzia, ale że wszyscy należący do Jego królestwa kierują się tym samym miłosierdziem²².

Królewska godność Jezusa Miłosiernego wyraża się nie tylko we władzy obdarzania miłosierdziem nawet najbardziej zatwardziałyich grzeszników,

¹⁹ M. Sopoćko, *Godzina święta i Nowenna o Miłosierdzie Boże nad światem*, Poznań–Warszawa–Lublin 1949, s. 109–113.

²⁰ M. Sopoćko, *Godzina święta i Nowenna o Miłosierdzie Boże nad światem*, dz. cyt., s. 111.

²¹ M. Sopoćko, *Godzina święta i Nowenna o Miłosierdzie Boże nad światem*, dz. cyt., s. 112.

²² Obszerne rozwinięcie treści teologicznych związanych z tytułem „Król Miłosierdzia” można znaleźć w: L. Balter, *Chrystus przemieniony Królem Miłosierdzia*, „Communio” 1 (2008), s. 76–113.

ale także w obfitości, w hojności, która jest wyrazem bogactwa otrzymanego od Ojca bogatego w miłosierdzie (por. Ef 2, 4). Hojność w obdarowywaniu jest cechą królewską. Na taką królewską hojność wskazuje św. Faustyna także wtedy, gdy mówi o dwojakim przychodzeniu Chrystusa do nas. Przypominając prawdę o nieskończoności Bożego miłosierdzia, stwierdza, że Bóg pragnie, abyśmy to wiedzieli: „nim przyjdzie powtórnie jako Sędzia, chce, aby wpierw dusze poznały Go jako Króla miłosierdzia” (Dz. 378). W ten sposób sędziowska surowość zostaje przeciwstawiona królewskiej hojności.

Kult Króla Miłosierdzia

Królewska hojność Chrystusa w okazywaniu ludziom miłosierdzia jest treścią wielu modlitw proponowanych w różnych modlitewnikach i pojawia się także w medytacjach o Bożym miłosierdziu. Tak więc w konkluzji oracji na zakończenie Litanii o miłosierdziu Bożym bł. ks. M. Sopoćko proponuje dodać tytuł „Król Miłosierdzia”, wskutek czego konkluzja miałaby następującą postać: „Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa – Króla Miłosierdzia – który z Tobą i Duchem Świętym okazuje nam Miłosierdzie na wieki wieków”²³. W rozważaniu drogi krzyżowej zaś zauważa (stacja XII): „[...] moc Króla miłosierdzia rozkwita na drzewie krzyża. Król Miłosierdzia obejmuje władztwo nad światem, nad wszystkimi narodami”²⁴. Zbawcza śmierć Chrystusa jest Jego wyniesieniem do godności królewskiej, którą objawia, okazując ludziom miłosierdzie. Dzięki temu możemy się nazywać dziećmi Króla Miłosierdzia i jako tacy mamy Go szanować i być gotowi raczej „wszystko utracić i wszystko wycierpieć, aniżeli Boga obrazić”²⁵.

²³ M. Sopoćko, *Poznajmy Boga w Jego miłosierdziu. Rozważania o miłosierdziu Bożym na tle litanii*, Koszalin 1995, s. 15.

²⁴ M. Sopoćko, *Droga miłości i miłosierdzia. Rozważania drogi krzyżowej ze sługą Bożym Michałem Sopoćką*, Częstochowa 2005, s. 36 [rozważania zostały zaczerpnięte z: *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego*, t. 2, Rzym–Paryż–Londyn 1962, ss. 295].

²⁵ M. Sopoćko, *Miłosierdzie Jego na wieki. Rozważania o Bożym Miłosierdziu*, Częstochowa 2005, s. 46.

Pan Jezus jako Król Miłosierdzia jest uwielbiany w *Litanii do Króla Miłosierdzia - najmiłosierniejszego Zbawiciela*, która została zamieszczona w zbiorze modlitw *Jezu, ufam Tobie*²⁶. Każde z wezwań „Jezu, Królu Miłosierdzia” nawiązuje do konkretnego wydarzenia zbawczego stanowiącego objawienie miłosierdzia Bożego, na przykład: stworzenie, odkupienie, objawienie tajemnicy Trójcy Świętej, ustanowienie Kościoła, męka krzyżowa, zbawienie konkretnego człowieka, nawracanie się grzeszników. Jednym z takich wezwań jest: „Jezu, Królu Miłosierdzia, które z ran Twoich wypływa, ufamy Tobie”²⁷. Tytuł „Król Miłosierdzia” bywa także treścią homilii. W jednej z homilii proponowanej na uroczystość Jezusa Chrystusa, Króla Wszechświata, godne uwagi wydaje się rozwinięcie treści tytułu „Król Wszechświata”, według którego zawiera on w sobie także prawdę o tym, że Chrystus jest królem miłosierdzia, bo miłosierdzie objawia przez swoje wcielenie, nauczanie, śmierć i zmartwychwstanie swoje²⁸.

Na uwagę zasługuje także rozważanie *Chrystus Król Miłosierdzia* zamieszczone w zbiorze *Głosmy orędzie Bożego Miłosierdzia*²⁹. Jego autor wzywa bowiem do ogłoszenia Króla Miłosierdzia królem Polski³⁰. Głównym argumentem jest fakt prywatnego objawienia przekazanego w *Dzienniczku św. Faustyny*, według którego Pan Jezus nazywa siebie „Królem Miłosierdzia”³¹. Taka argumentacja teologiczna wymaga jednak wzmocnienia. Nie należy bowiem zapominać, że On nazwał siebie królem podczas procesu przed Piłatem, który stwierdził: „A więc jesteś królem?» Odpowiedział Jezus: «Tak, jestem królem...»” (J 18, 37). Wprawdzie w odpowiedzi Piłatowi nie nawiązuje On wyraźnie do przymiotu swego miłosierdzia, ale je objawia w ten sposób, że nie ucieka się do swej królewskiej władzy, mocą której mógłby skorzystać z ochrony dwunastu hufców aniołów (por. Mt 26, 53). Wspomniane objawienie prywatne jedynie przypomina prawdę o królewskiej godności

²⁶ S. Wierzbica, *Jezu, ufam Tobie. Zbiór modlitw, nowenn, adoracji, rozważań, pieśni poświęconych miłosierdziu Bożemu*, Warszawa 1978, s. 170–173.

²⁷ S. Wierzbica, *Jezu, ufam Tobie...*, dz. cyt., s. 172.

²⁸ W. M. Pado, *Homilie o Miłosierdziu Bożym na niedziele i święta. Rok B*, Kraków 2002, s. 295–298.

²⁹ E. Boniewicz, *Głosmy orędzie Bożego Miłosierdzia. Czytania na temat dziejów i rozwoju kultury*, Częstochowa 2000, wyd. 2, s. 115–125.

³⁰ E. Boniewicz, *Głosmy orędzie Bożego Miłosierdzia...*, dz. cyt., s. 118.

³¹ Por. F. Kowalska, *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, dz. cyt., n. 83, 88.

Jezusa Miłosiernego, którą Kościół z różnym natężeniem nieustannie głosi. Dopiero znaczny rozwój kultu Króla Miłosierdzia mógłby stać się motywem do dokonania aktu ogłoszenia Jezusa miłosiernego królem Polski, choćby z tego prostego powodu, że proponowany tytuł „Król Polski” nie nawiązuje do miłosierdzia, jest jedynie ogólnym określeniem, analogicznym do tytułu „Król Wszechświata”. Zanim więc On zostanie ogłoszony miłosiernym królem Polski, należy dołożyć starań, aby nasza Ojczyzna stała się rzeczywistym królestwem miłosierdzia, narodem, w którym nie tylko głoszone jest miłosierdzie Boże, ale wszystkie problemy społeczne są rozwiązywane zgodnie z wolą Bożą wyrażoną w przykazaniach. Król Miłosierdzia oczekuje bowiem od naszego narodu, aby życie każdego nienarodzonego dziecka było chronione, aby każde z nich po narodzeniu otaczane było troską i miłością rodziców, aby dni święte były szanowane, aby wszystkie inne zasady życia chrześcijańskiego przestrzegane.

Kult Króla Miłosierdzia jest w istocie kultem miłosierdzia Bożego, a dokładniej kultem Jezusa miłosiernego. Równocześnie przypomina on o prawdzie, o której łatwo zapomnieć przy jednostronnym ujmowaniu tego miłosierdzia, mianowicie o władzy Boga i o Jego sprawiedliwości. Konkretniej: biblijnym obrazem tego stanu rzeczy jest przypowieść o dwu sługach, według której miłosierny król okazuje pełną surowość wobec człowieka nieznającego miłosierdzia w stosunku do podobnego sobie (por. Mt 18, 23–34). Nie należy więc Króla Miłosierdzia stawiać przed Jezusem Miłosiernym ani przeciwstawiać kultu Króla Miłosierdzia kultowi Jezusa Miłosiernego, czczonego w obrazie „Jezu, ufam Tobie”. Najodpowiedniejszym ikonograficznym przedstawieniem Króla Miłosierdzia wydaje się obraz *Ecce Homo* św. Brata Alberta. Jednym z symboli królewskiej władzy Króla Miłosierdzia jest korona cierniowa, a nie szczerozłota z drogiemi kamieniami, w której zwykło się przedstawiać Króla Wszechświata.

* * *

Przedstawiona wyżej argumentacja teologiczna pozwala żywić przekonanie, że prawda o królewskiej godności Chrystusa zawiera się w prawdzie o Jego miłosierdziu. W związku z tym również sam obraz Jezusa

Miłosiernego nie wyklucza głoszenia takiej godności. Jednak kult Króla Miłosierdzia nie zastępuje obecnego kultu miłosierdzia Bożego, ponieważ ten ostatni ma charakter wybitnie trynitarny: Koronka do miłosierdzia Bożego jest uwielbieniem Ojca, obraz Jezusa Miłosiernego – uwielbieniem Syna, sakrament pokuty – wyrazem otwartości na Ducha Świętego. Zatem kult Chrystusa Króla albo Króla Miłosierdzia wzmacnia jedynie chrystologiczny aspekt tajemnicy Bożego miłosierdzia. Tymczasem ostatecznym, wewnątrztrynitarnym źródłem miłosierdzia Bożego jest sam Bóg Ojciec, który „będąc bogaty w miłosierdzie, przez wielką swą miłość, jaką nas umiłował, i to nas, umarłych na skutek występków, razem z Chrystusem przywrócił do życia” (Ef 2, 4n). Dlatego też naszą najwłaściwszą odpowiedzią na istniejący stan rzeczy jest odnawianie aktu zwierzenia świata (w tym także ojczyzny) miłosierdziu Bożemu, którego dokonał św. Jan Paweł II w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia 17 sierpnia 2002 roku: „Boże, Ojciec miłosierny, który objawiłeś swoją miłość w Twoim Synu Jezusie Chrystusie, i wylałeś ją na nas w Duchu Świętym Pocieszycielu, Tobie zawierzamy dziś losy świata i każdego człowieka...”³²

³² Podręcznik Służby Bożej Archidiecezji Krakowskiej, red. S. Szczepaniec, Kraków 2003, s. 244.

Summary

Chrystus – Król Miłosierdzia

Apostolska Grupa Miłosierdzia Bożego popularyzuje kult Chrystusa – Króla Miłosierdzia. Tytuł „Król Miłosierdzia” występuje w *Dzienniczku św. Siostry Faustyny Kowalskiej* (Dz. 83; 1146; por. 378). Artykuł poświęcony jest poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie o stosunek kultu miłosierdzia Bożego do kultu Króla Miłosierdzia. Odpowiedź streszcza się w zdaniu: kult miłosierdzia Bożego jest trynitarny, kult Króla Miłosierdzia jest chrystologiczny i podkreśla godność królewską Chrystusa, a tym samym także Jego człowieczeństwo.

Słowa kluczowe: teologia katolicka, Chrystus, Król Miłosierdzia, miłosierdzie Boże, Dobry Pasterz, św. siostra Faustyna Kowalska, bł. ks. Michał Sopoćko

Christ – The King of Mercy

The Apostolic Group of Divine Mercy promotes the worship of Christ the King of Mercy. The Christological title “King of Mercy” occurs in the *Diary* of St. sister Faustina Kowalska (no. 83; 1146; cf. 378). The article is devoted to answering the question regarding relationship between the Divine Mercy devotion and the worship of the King of Mercy. The answer is summed up in this sentence: the devotion to the Divine Mercy is a Trinitarian one and that to King of Mercy is a Christological one and emphasizes the kingship of Christ, and thus also His humanity.

Keywords: Catholic theology, Christ, the King of Mercy, Mercy of God, Good Shepherd, St. Sister Faustina Kowalska, Blessed Fr. Michał Sopoćko

Bibliografia

Abogunrin S. O., *Ewangelia według św. Łukasza*, przekł. M. Kulikowska, Warszawa 2000, s. 1256 (Międzynarodowy Komentarz do Pisma Świętego. Komentarz Katolicki i Eklezjalny na XXI Wiek).

Balter L., *Chrystus przemieniony Królem Miłosierdzia*, „Communio” 1 (2008), s. 76–113.

Boniewicz E., *Głosy orędzie Bożego Miłosierdzia. Czytania na temat dziejów i rozwoju kultu*, Częstochowa 2000, wyd. 2.

Danielski W., Weder Z., *Chrystus Król. Kult. Święto Chrystusa Króla*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 3, red. R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1979, kol. 325.

Kowalska F., *Dzienniczek. Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Warszawa 1995.

Leske A., *Ewangelia według św. Mateusza*, przekł. B. Widła Warszawa 2000, s. 1133–1238 (Międzynarodowy Komentarz do Pisma Świętego. Komentarz Katolicki i Eklezjologiczny na XXI Wiek).

Łukaszuk T. D., *Teologia świętego obrazu w orędziu błogosławionej Faustyny Kowalskiej*, „Polonia Sacra” 1 (19) 1997, nr 1 (45), s. 125–141.

Pado W. M., *Homilie o Miłosierdziu Bożym na niedziele i święta. Rok B*, Kraków 2002.

Podręcznik Służby Bożej Archidiecezji Krakowskiej, red. S. Szczepaniec, Kraków 2003.

Prefacja o Jezusie Chrystusie, Królu Wszechświata, [w:] *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 2010, wyd. 2 poszerzone, s. 66*.

Skrzyniarz R., *Król*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 9, red. A. Bednarek, Lublin 2002, kol. 1329–1333.

Sopoćko M., *Droga miłości i miłosierdzia. Rozważania drogi krzyżowej ze służą Bożym Michałem Sopoćką*, Częstochowa 2005.

Sopoćko M., *Godzina święta i Nowenna o Miłosierdziu Bożym nad światem*, Poznań–Warszawa–Lublin 1949.

Sopoćko M., *Miłosierdzie Boga w dziełach Jego*, t. 4, Rzym–Paryż–Londyn 1967.

Sopoćko M., *Miłosierdzie Jego na wieki. Rozważania o Bożym Miłosierdziu*, Częstochowa 2005.

Sopoćko M., *Poznajmy Boga w Jego miłosierdziu. Rozważania o miłosierdziu Bożym na tle litanii*, Koszalin 1995.

Wegner H., *Chrystus Król. Kult. Tytuł*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 3, red. R. Łukaszyk, L. Bieńkowski, F. Gryglewicz, Lublin 1979, kol. 323–324.

Wierzbica S., *Jezu, ufam tobie. Zbiór modlitw, nowenn, adoracji, rozważań, pieśni poświęconych miłosierdziu Bożemu*, Warszawa 1978.

Zasady pisowni słownictwa religijnego, red. R. Przybylska, W. Przyczyna, Tarnów 2005.